

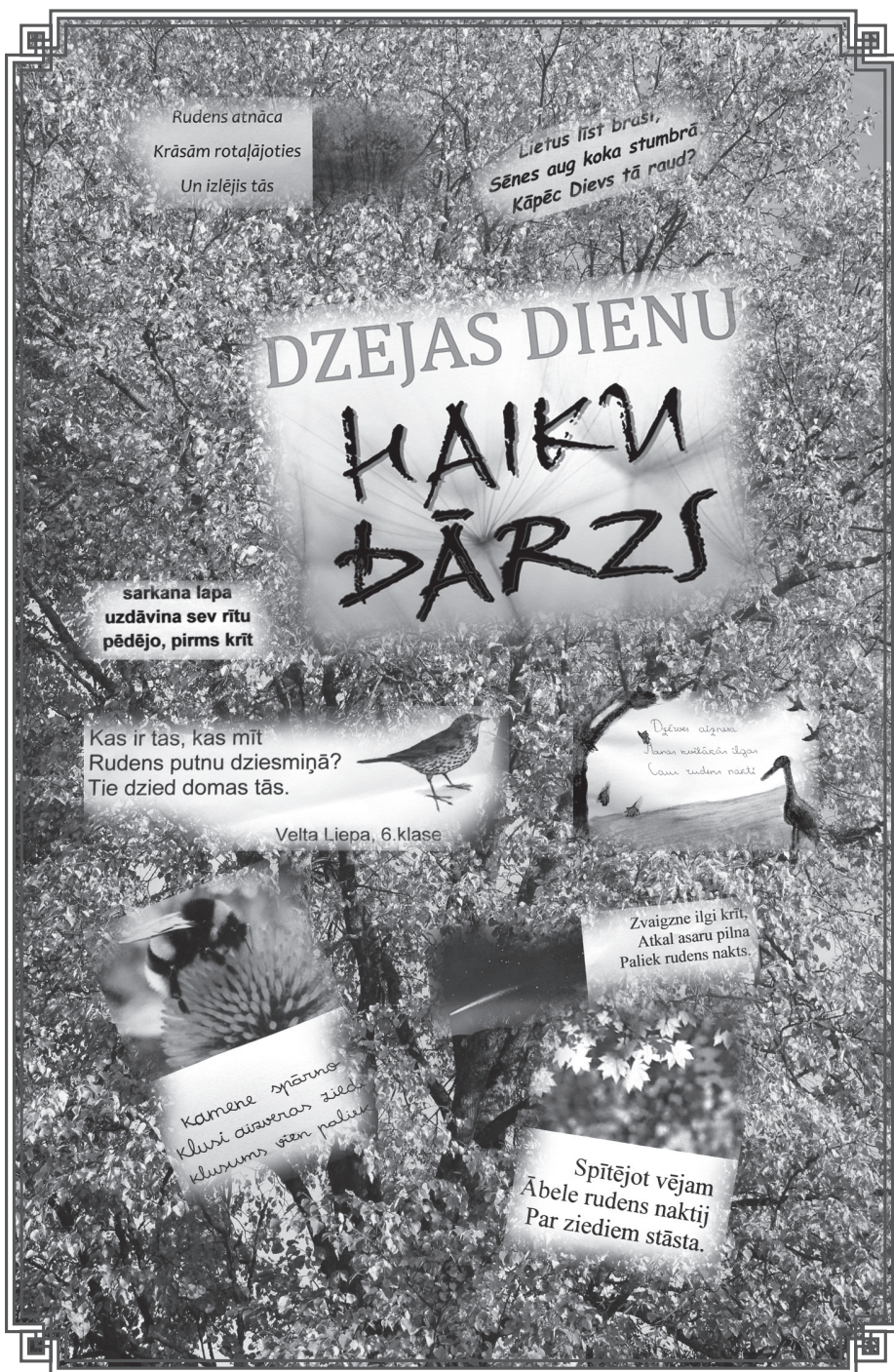

Suntažnieks

SUNTAŽU PAGASTA LAIKRAKSTS

Nr. 9 (210)

Ceturtdiena, 2011. gada 29. septembris

ŠAJĀ NUMURĀ:

- 11. Saeimas vēlēšanu rezultāti Suntažos
- Suntalnieki jeb suntažnieki

- Tādi bija laiki, un tā bija jādzīvo. Ivara Celmiņa atmiņu stāsts
- Tikšanās ar dzejnieci Maiju Laukmani
- Montessori radošās darbīcas

- Pensionāru ekskursijā redzētais

*gājputni smejas
asarām acīs negrib
aiziet no mājām*

Monta Terēze Barkāne, 5. b klase

*dzērves aiznesa
manas kvēlākās ilgās
caur rudens nakti*

Madara Jēkabsons, 7. klase

11. SAEIMAS VĒLĒŠANU REZULTĀTI SUNTAŽOS 2011.GADA 17. SEPTEBRĪ

Derīgo vēlētāju aploksņu kopskaits **874**.

1. Vienotība 213 - 24.37%
2. Latvijas Sociāldemokrātiskā strādnieku partija 3 - 0.34%
3. "Zatlera Reformu partija" 251 - 28.72%
4. Kristīgi demokrātiskā savienība 4 - 0.46%
5. Šlesera Reformu partija LPP/LC 12 - 1.37%
6. Politisko partiju apvienība "Saskaņas Centrs" 63 - 7.21%
7. "PCTVL-Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā" 1 - 0.11%
8. Nacionālā apvienība "Visu Latvijai!"-"Tēvzemei un Brīvībai LNNK" 177 - 20.25%
9. "Par prezidentālu republiku" 2 - 0.23%
10. "Pēdējā partija" 8 - 0.92%
11. Zaļo un Zemnieku savienība 129 - 14.76%
12. "Tautas kontrole" 5 - 0.57%

(avots : www.cvk.lv.)

11. SAEIMA NU JAU IEVĒLĒTA, BET SASĀPĒJUŠĀS PROBLĒMAS PAGASTĀ PALIKUŠAS

9. septembrī Suntažu kultūras namā biedrība "Suntalnice" organizēja tikšanos ar Ogres novada domes deputātiem Ilgu Vecziediņu un Jāni Petroviču un 11. Saeimas deputātu kandidātiem: Gunti Vilniņi, b/bas "Latvijas Industriālo kaņepju asociācija" pārstāvi (Zaļo un Zemnieku savienība), Lindu Krūmiņu, Publisko un privāto partnerattiecību biedrība "Zied zeme" izpilddirektori (Zaļo un Zemnieku savienība), Robertu Ozolu, Ķeguma novada dome priekšsēdētāju (Zaļo un Zemnieku savienība), Aivaru Veisu, SIA "Ogres Trikotāža" valdes priekšsēdētāju (Vienotība), Jāni Ādamsonu, 10. Saeimas deputātu (Saskaņas Centrs).

Tikšanos ieskandināja deju grupa "Rasa" no Ķeguma un Suntažu amatierteātris "Sauja."

Tikšanās gaitā tika diskutēts par:

- ekoloģiski fīras vides saglabāšanu Suntažos (Vai projekts par cūku fermas šķīdarmēslu glabātavas būvniecību Suntažos tikai pieklusis vai pilnībā apturēts? Vai peldvieta "Ucenu" karjerā ir veselībai droša?);

- mazzārziņu privatizāciju;
- daudzdzīvokļu māju siltināšanas iespējām;
- satiksmes drošību ceļa posmā no centra līdz internātpamatskolai;

- dzelzceļa tilta katastrofālo stāvokli un satiksmes autobusu kursēšanas grafiku;

- kultūras nama otrreizējo fasādes remontu;
- plaīsu starp varu un tautu ne tikai valsts, bet arī pagasta pārvaldes līmenī.

13. septembrī Suntažu kultūras namā notika Ogres novada teritorijas plānojuma 1. redakcijas un tā vides pārskata sabiedriskās apspriešanu

Laika posmā no š.g. 12. jūlija līdz 20. septembrim sabiedriskajai apspriešanai bija nodota Ogres novada teritorijas plānojuma 1. redakcija un tā ietekmes uz vidi pārskata projekts. Materiāli bija pieejami apskatei un atsauksmju izdarīšanai katru darba dienu pašvaldības darba laikā Ogres novada pašvaldības administrācijas ēkā, Ogrē, Brīvības ielā 33, 4. stāva vestibilā, kā arī novada pagastu administrāciju ēkās Madlienā, Meņģelē, Ogresgalā, Suntažos un Taurupē. Ar plānojuma materiāliem un plānojuma ietekmes uz vidi pārskata projektu varēja iepazīties arī mājas lapā internetā www.ogresnovads.lv.

Rakstiskās atsauksmes līdz 20.septembrim varēja adresēt Ogres novada pašvaldībai.

Bija ļoti skumji pēc abām šīm tikšanās reizēm.

Ne tikai tāpēc, ka Suntažos pietrūka reklāmu - nebija aktīvu uzaicinājumu ne uz vienu no abām apspriedēm

Nedaudzie sanāksmju apmeklētāji bija atnākuši katrs ar savu neizpratni un neapmierinātību ar notiekošo.

Manuprāt, mums katastrofāli pietrūkst atklāta dialoga starp pagasta vadību un iedzīvotājiem. Amatpersonām Ir jārunā ar iedzīvotājiem par to, ko pagastā dara, kā dara, kāpēc dara. Kas izdodas un kas neizdodas.

Jā dabā, kā zināms, nepastāv tukšums. Tur, kur ir informācijas vakuums, tur rodas pateicīga augsne baumām un no tām izrietošām sekām.

Benita Trasūne

SUNTALNIEKI JEB SUNTAŽNIEKI

No bērniības ausīs skan tēva lietotais Suntažu iedzīvotāju nosaukums – *suntalnieki*, kuru droši vien daudzi tagadējie jaunie Suntažu iedzīvotāji nav pat dzirdējuši, jo saka: „Mēs esam *suntažnieki*.”

Suntažu iedzīvotāju nosaukšanai senākais ir *suntalnieku* vārds. To rāda valodnieku pētījumi.

Izcilais latviešu valodniecības klasiķis prof. Jānis Endzelīns (1873–1961) ir novērojis, ka „tiem rietumu Vidzemes pagastu vārdiem, kas beidzas ar *-ži*, ir blakus apdzīvotāju vārdi, kas beidzas ar *-nieki* (kā Kurzemes rietumos un vidienā): *allažnieki, ādažnieki, aijažnieki, ainažnieki, eikažnieki, jūdažnieki, ķirbižnieki, limbažnieki, nurmižnieki, pabažnieki, fiņužnieki, rutužnieki, tiegažnieki, vainižnieki, vangažnieki, vidrižnieki, **suntalnieki***, t.i., *Suntažu* (vācu *Sunzel*) ļaudis, *ropalnieki*, t.i., *Ropažu* ļaudis (*ropalnieki* sava vārda tagadējo formu dabūjuši zem savu kaimiņu *suntalnieku* vārda iespaida;” (1. DI III, 356–357); Tātad *Suntažu* ļaudis sauc sevi par *suntalniekiem* un pēc viņu parauga arī *Ropažu* ļaudis – *ropalnieki*.

Ap 1922. gadu vietvārdu vākumos *Suntažu* pagastā ir bijusi valodniece Anna Ābele (1881–1975), kas konstatējusi, ka *Suntažu* pagastā iedzīvotāji sauc sevi par *suntalniekiem* (par to sk. 2. DI IV, 71).

Pašu *Suntažu* vārds gadsimtu gaitā citās valodās ir bijis pierakstīts dažādi: vācu valodā *Sunzel*, *Sunteynen*, krievu valodā vecākos rakstos pēc vācu parauga – *Сунцель, Сунцельн*, bet 20.gs. – *Сунтажи*. Komentāros par *Suntažiem* J. Endzelīns norāda, ka teologs un valodnieks Georgs Mancelis (1593–1654) ciema nosaukšanai lietojis vārdu *Sunteži*. J. Endzelīns, analizēdams šo nosaukumu vēsturisko izcelsmi, ir atradis *suntalnieku* vārdu

Latviešu valodas filoloģe, mācību grāmatu autore, A. Kronvalda prēmijas laureāte, asoc. prof. Dzintra Paegle

jau 14.gs. J. Endzelīns ir rakstījis šādi: „Vārds *Sunteynen* sastatīts ar latviešu *Suntalniekiem* (= *Suntažu* ļaudīm); bet *Suntaži* (vecos dokumentos no 1318. gada [3. DI III, 92]) rakstīts – *Sundesel*, no kam vācu *Sunzel*) ir laikam lībiešu vārds (*Suntaži* ir Vidzemē, vecā lībiešu apgabalā ..)” (4. DI III, 642). J. Endzelīns ir konstatējis, ka vietu nosaukumi, kas beidzas ar *-ži*, ir lībiskas izcelsmes, viņš min vārdus no senā lībiešu apgabala: *Aijaži, Ainaži, Allaži, Ādaži, Eikaži, Jūdaži, Ķirbiži, Limbaži, Nurmiži, Pabaži, Ropaži* [Ruopaži], ***Suntaži***, *Tiegaži, Vainiži, Vangaži, Vidridži* (3. DI III, 91–93).

Nodibinoties Latvijas brīvvalstij un ieviešot jauno ortogrāfiju, profesori Jānis Endzelīns un Pēteris Šmits izdod instrukciju „Izrunas un rakstības vadonis” vairākos izdevumos no 1921. līdz 1930. gadam, kuras galvenais mērķis – nostiprināt jauno ortogrāfiju un vienotu latviešu rakstu valodu (literāro valodu). Šajā izdevumā ir arī „Vietu vārdu saraksts” ar ***Suntažu*** vārdu.

Iedzīvotāju nosaukumi dzīji

sakņojas pagātnes tradīcijās un pat literārajā lietojumā saglabājas vēl mūsdienās, piem., Gulbenes Tīzas iedzīvotāji sauc sevi par *tīzmaliešiem*, nevis *tīzēniešiem*. Tomēr to nevar teikt par *suntalniekiem*. Vēl 1970. gadā „Latviešu valodas kultūras jautājumos” valodniece Vallija Dambe (1912–1995) raksta, ka „pagaidām varētu lietot .. *suntažnieki* un *suntalnieki* ..” un tālāk iedzīvotāju nosaukumu sarakstā min abus vārdus – *suntažnieki* jeb *suntalnieki*, tāpat arī V. Dambes plašākā pētījumā „Latvijas apdzīvoto vietu un to iedzīvotāju nosaukumi” (1990) minēti abi *Suntažu* iedzīvotāju nosaukumi, bet *suntalnieki* likti iekavās – *suntažnieki* (*suntalnieki*). Bet piecus gadus vēlāk iznākušajā “Latviešu valodas pareizrakstības un pareizrūnas vārdnīcā”, ko sastādījis L. Cepļītis, A. Miķelsons, T. Poļīte, S. Raģe Latvijas vietu un to iedzīvotāju nosaukumos pie vārda *Suntaži* minēts tikai viens iedzīvotāju nosaukums – *suntažnieki*. *Suntalnieku* vārda te vairs nav. Vai tiešām šajos 16 gados ir pazudis *suntalnieku* vārds un arī mēs paši esam to aizmirsuši?

Rakstā izmantoti un tur nenosaukti vēl šādi J. Endzelīna darbi:

1. Kuršu pēdas rietumu Vidzemē [1923]. Jānis Endzelīns. *Darbu izlase* [tekstā DI] III, 355–357;

2. Latvijas vietu vārdi. 1. daļa. Vidzemes vārdi. Piedaloties A. Ābelei, J. Kauliņam un P. Šmitam, savācis un rediģējis J. Endzelīns [1922]. Jānis Endzelīns. *Darbu izlase* IV, 13–126;

3. Zur baltischen Sprachgeschichte [1932]. Jānis Endzelīns. *Darbu izlase* III, 84–94;

4. Die altpreussischen Ortsnamen, gesammelt und sprachlich behandelt von Dr. Georg Gerullis [1923]. Jānis Endzelīns. *Darbu izlase* III, 640 – 643.

TĀDI BIJA LAIKI, UN TĀ BIJA JĀDŽĪVO

Ivara Celmiņa atmiņu stāstījums par savu bērnību, skolas gadiem un darba gaitu uzsākšanu bija publicēts „Suntažnieka” augusta numurā. Te – turpinājums.

Kad „Juglas ziedu” apvienoja ar Ikšķili, Trapiņš tur palika par priekšsēdētāju. Viņš bija ilgāk nostrādājis, es tikai 2 gadus un domāju: piķis rāvis! Nav ko!

Nu es biju brīvs cilvēks. Darba nav, bet krenķis jau bija. Tai apstākļi, ka tie plāni, kas man bija saplānoti uz priekšu darīt, nevienam nu vairs nebija vajadzīgi. Jo katrs vadītājs jau nāk ar savu plānu vai bez plāna, bet tikai ne ar to, kas bijis iepriekš.

Bet laikam tā slava kaut kāda man bija, jo jau pēc pāris dienām atbrauca no Ropažiem priekšsēdētājs. Tas bija gados. Teica, ka gribētu mani par vietnieku. Pēc gada iešot pensijā. Es vēl aizbraucu uz ministriju. Man tur draugi apliecināja, ka viņš arī ministrijā bija pateicis, ka pēdējo gadu strādā. Un tā es tur svārstījos. Ar šodienas acīm skatoties, es būtu tuvu Rīgai. Rīgas rajonam bija labāka apgāde par citiem rajoniem.

Bet, kamēr es tā vīstījos, pie manis atbrauca Kristalts ar savu agronomi Žeņu Lubāni un zootehniķi Brigitu Damani. Paņēmuši konjaku līdzī. Lai es nākot uz Suntažiem par priekšsēdētāju. Ko es tur iešu! Negribu! Uz Rīgas pusi gribu. Beigu beigās, projām iedami, Kristalts ar Žeņu, viņa jau tāda uzstājīga bija, saka: „Nu uzraksti vismaz tādu papīru, ka esi ar mieru balotēties.” Nekāda papīra jau pie rokas nebija. Izplēsu rutiņu lapu un uzrakstīju, ka esmu ar mieru balotēties Suntažu kolhoza priekšsēdētāja vēlēšanās.

Un tā es tur nebraucu. Konjaks bija jau nodzerts. Bet uz vēlēšanām Kristalts to Juglas galu bija saorganizējis, un tie ņēma virsroku. Ancānu atvirzīja nost un izbīdīja mani.

Zvana man kaut kāds partijas darbinieks no Suntažiem: „Tu esi ievēlēts par „Suntažu” kolhoza priekšsēdētāju. Nupat nobalsoja.” Un nosauc tur tos procentus. „Tev tagad vajadzētu teikt runu. Esi mājās? Mēs tev sūtām pakal mašīnu. Mēs te uztaisīsim pārtraukumu. Lai veči uzpīpē. Un tad nāksim.”

Mašīna bija klāt. Aizrāva mani uz turieni. Cilvēki sanāca zālē skafīties, ko ievēlējuši. Neviens jau mani nepazīna. Es tur ar kādu rutiņu uzstājos. Puķes man pasniedza.

Tā sākās mana priekšniekošana Suntažos.

Konservu cehu Ancāns aizsāka. Ābolu sula tur bija sapildīta.

Viena dāma bija par priekšnieci. Tai bija dzīvoklis Jūrmalā, un tā mēdza vasarā daudz slimot. Vienreiz ņēmu un aizbraucu apskatīties, cik slimā.

20 tonnu mucās sapildīta ābolu sula. Tur kāda pusbrigadierīte: „Nu, priekšniek, ko daršim. Tā kā cukurs būtu jāliek klāt. Pēdējais laiks. Cik liksim?” Man nekāda jēga. Kaut kā izvairījos un braucu uz Jūrmalu to dāmu apraudzīt. Tā slimība jau redzama nebija, bet kaut kāda lapa bija. Braucu atpakaļ un sapratu, ka man jāmeklē nopietni cilvēki.

Sameklēju. Lāci dabūju no Naukšēniem. Tur bijakāds minerālūdens cehs. Sieva par laboranti. Viņš pats par priekšnieku.

Eiduku dabūju no Cēsīm. To man ministrija ieteica. Sieva arī beigusi akadēmiju.

Un vēl Solvitu Virku dabūju. Viņa bija beigusi akadēmijā pārtikas rūpniecību.

Man cehā bija 4-5 cilvēki ar augstāko izglītību.

Mūsu laikā cehs bija spēcīgs (vēlāk bija, kas noprivatizē, un bija, kas izsaimnieko). Mēs tur šņabi lējām. „Dzintarlāsi”. Un sūtījām uz Krieviju. Kāds bija piespēlējis Pugo, un viņš CK plēnumā referātā piesauca, ka kolhozniekiem jāražo piens un gaļa, bet tāds un tāds kolhozs un tāds un tāds priekšsēdētājs ražo šņabi. Kur tas redzēts un kā tas var būt. Mani aizsauca uz Tautas kontroles komiteju un dabūju stingro rājienu.

Mēs jau varējām pārtraukt to alkohola ražošanu. Šodien ceha nav. Bet vai tāpēc Suntažos cilvēki nedzer? Valsts tāpat pierāžo.

Kad mums ministrija iedeva to atļauju ražot alkoholu, mums bija noteikts, ka Latvijā mēs to nemaz nedrīkstam tirgot. Lai neradītu konkurenci. Mēs vedām uz Krieviju. Vīnu sūtījām prom uz ziemeļiem ar vagoniem. Cilvēks uz vagonu brauca līdzī. Sametinājām krāsniņu, segu devām un kasti neuzkaitīta vīna līdzī. To jau dzelzceļnieki zināja un sit pie durvīm. Ja neiedosi, nepieaķēs sastāvam un paliksi kādu nedēļu nīkt.

Palīgrāžošana deva naudu. Mums ilgu laiku – vairākus gadus – stāvēja miljons bankā. Es šad tad paprasīju grāmatvedei, vai mums tas miljons vēl ir. „Jā, priekšniek.” Miljons simt tūkstoši. Miljons divsimt tūkstoši. Ko ar to varēja izdarīt?

Nopirkt kārtīgu tehniku vai kaut kādās kombinācijās dabūt papildus tehniku. Varējām maksāt lopkopējām, slaucējām, telkopējām lielas algas, prēmijas dažādās. Tad arī cilvēki strādāja attiecīgi. Apzinīgāk. Varēja organizēt kultūras pasākumus. Tas viss piesaistīja cilvēkus.

Jau no „Juglas zieda” laikiem man Dzidras Sproģes enerģija patika. Abi ar Dzenīti viņu no Tīnūžiem uz kultūras namu atvilinājām.

Kultūras namam tērējām 30 tūkstošus rubļu gadā. Mums skaisti bija apgērbti dejotāji, visi kolektīvi. Tā bija mūsu nauda. Varējām viesus uzņemt. Kad tuvāk nāca brīvvaldīšana, mums ārzemniekus sūtīja. Tad sūtījām uz Rīgas augstskolu mašīnu pēc tulka. Es nevienu svešvalodu nezināju. Mums jau tās svešvalodas savulaik tikai kā fakultatīvu mācīja. Nevajadzēja jau.

Ļoti augstā līmenī bija sports. To mans vietnieks Dzenītis koriģēja. Pats viņš bija slēpotājs. Man arī sports interesēja. Ar boksu tiku Latvijas jaunatnes izlasē. Augstākais sasniegums bija braukt uz PSRS sacensībām. Sports piesaistīja jauniešus. Viens otrs teica: „Jums tas sports te tik labs. Es gribu palikt pie jums.” Tas jau mums bija kā medus maize, jo saimniecībās jau parasti jaunie nepalika. Palika vecie vai tādi, kam tāda vaina un vēl kāda vaina.

Tā tas kolhozs auga. Visādas iespējas meklējām. Minerālmēslus vedām no Novgorodas. Tur Dobums brauca. Uz turieni vedām sienu, vedām sivēnus. Salikām visas lielākās mašīnas, kādas mums bija – kādas 15. Līdzī ar tehnisko palīdzību Ronis brauca – ja nu ceļā kas atgadās. Brauca visi uz Novgorodu padalīt sivēnus, vīna kastis, vienu gadu sienu veda. Skaitījās, ka viņi mums dod minerālmēslu atkritumus, bet, kad jau aiznesa vīna kasti, tad piebēra pilnu kravu ar labiem, tik pa virsu tādus, kur saplēsti maisi vai kas tāds. Un to visu gādāja šurp.

Kad tas viss nonāca kārtīga iecirkņa vadītāja rokās, tad tā no Novgorodas vestā manta deva savu atdevi. Tad Riekstiņš varēja kaisīt, un viss gāja.

Tad tāda skaista lieta bija – aizvedām cūku uz Rīgu helikopteru eskadrijas priekšniekam. Agronome Lubāne bija tur saorganizējusi. Aizveda šim to cūku, torti, vēl ko. Mums bija ēdnīca ar konditorejas cehu –

TĀDI BIJA LAIKI, UN TĀ BIJA JĀDŽĪVO

tur varēja tortes cept un pasūfīt. Viņš mums deva helikopteru. Pavasarī, kad kaimiņš neviens vēl netika uz rudziem, mēs kaisījām minerālmēslus no augšas. Helikopters ļoti zemu var lidot un kaisa precīzi pa līniju. Nav tā kā lidmašīna, kas visus mežus un grāvjus piekausa. Uztaisīja placi, kur ar mašīnām tos minerālmēslus ved klāt. Viņš uzlādē un paceļas. Nolaižas. Tur veči atkal priekšā. Pielādē. Tā viņš lidoja.

No Rīgas atvedām autocisterņu ar degvielu – fīro, balto petroleju, ar ko viņš gāja. Nedēļu viņš te nostrādāja. Ziemāji apsēti, zālāji, pļaujāmie apsēti – kādi 600 ha. Rajons bija vienu arī pieprasījis uz visiem kolhoziem, tas vēl nebija atsūfīts, kad mēs jau strādājām. Katru gadu – tikpat kā ar savu privāto. Žeņa brauca, helikopters nāca.

Palīgrāžošanas veidu mums bija padsmītos. Rainī – kapu pieminekļi. Akmens zāģis bija. Akmeņus veda no Karēlijas. Zāģējām un taisījām kapu pieminekļus. Taras cehs – pudelēm taisīja koka režģus centrā, Juglā, Rainī. Nagloja gan uz vietas, gan izvadāja uz mājām. Daudzi, kam bērni, gribēja naglot. Kasfītēm uzņēma to skaitu. Negāja tā prom vešana. Tad uzlikām tur šoferiem kādus sanfimus par kasfītēm, ja viņš aizvedīs un nodos. Tad bija tā – šoferis brauc pēc kombikorma un jau iepriekšējā vakarā viņš sarunāja, kas dos kasfītes, lai viņam turp brauciens arī ir par naudu. Un uzreiz mums tās kasfītes aizgāja uz Rīgu visas.

Lielo konservu cehu ar Eiduku kopā sākām paplašināt. Gribēju tādu pirti un zālīti uzbūvēt. Ar soljiem nometām, cik plašu taisīs. Es saku: te vajadzētu tādu mazu zālīti jums pašiem un ciemiņiem, kad atbrauc. Mūzika lai ir. Un pirts galā. Baseins. Eiduks saka: „Šitajā gabalā, kur tu pirti gribētu, es vēl varētu 2 cisternas uzstādīt. Lielās – pa 50 tonnām.” Mums jau vispār ietilpība bija 300 tonnu. Es saku: „Nē, nē. Lai šitas paliek priekš skaistuma.” Tā mēs projektējām.

Viesnīca bija ar 18 istabīnām. Uz vietas tur bija ēdnīca. Karstajā darba laikā uz lauka veda ap 200 porciju strādniekiem.

Man vienmēr bija tāda doma, un es visu mūžu tā esmu rīkojies, ka nevajag uzņemties sev atbildību par sīkumiem. Atbildīgs jau priekšsēdētājs bija par visu, bet nevajag dot norādījumus kādā nozarē. Lai katrā vietā ir savs vadītājs. Mans uzdevums – es to uzskatīju par galveno – veidot speciālistu kolektīvu, kas var apsaimniekot to zemi, kas mums bija pāri par 3,5 tūkstoši ha, un visus tos cehus.

Es redzēju, kā bija citā kolhozā – tepat netālu. Priekšnieks, pēc

izglītības agronoms, visu noteica: uz kura lauka rītā braukt pļaut, kur kombainu sūfīt. Un tad, kad priekšnieka nebija mājās, tad visi sēž un gaida priekšnieku. Agronoms tai skaitā. Aizsūfīs tur, priekšnieks lamāsies. Aizsūfīs tur, velns zina, ko priekšnieks domā. Varbūt gribēs uz turieni. Pagaidīsim, ko priekšnieks pateiks.

Otra lieta, kas man to apstiprināja. Biju kursos. Uz turieni bieži sūtīja. Pa 2, pa 3 mēneši uz Jelgavu. Un tad vakarā tur telefons bija. Mobilo nebija. Un pie tā telefona stāvēja rinda. Es tur sēdēju un skatījos, kā viņi deva norādījumus uz saviem kolhoziem. Cits kliegdam, bļaudams, cits mierīgāk. Es nekādus norādījumus nedeju. Man tos mēnešus bija atstāts vietnieks. Reizēm piezvanīju, lai saskaņotu kādu jautājumu, un viss. Ko es, prom būdams, varu komandēt, kura mašīna vai kurš traktors lai brauc. Kad kolhozs stabilā stāvoklī, ražošana iet normāli.

Ja speciālists ir savā vietā, viņš izdomā un izdara arī tad, ja ir gadījies pielaist kļūdu.

Mums bija kolhozā ap 60 cilvēku araugstāko izglītību. Kadru daļā reiz saskatīja. Nu kādi gāja dekrētā utt. Aktīvi kolhozā pārvaldē strādāja kādi 40.

Un tad nāca privatizācija.

Kad realizējās atmoda, jautājums Latvijā bija nostādīts pavisam vienkāršs. Bija pēc iespējas ātrāk jānojauc kolhozu iekārta. Ja kaut kas misās, ja krievi uzspiež vecos parametrus, tad kolhozus vairs nevarēs nodibināt, jo tie būs izlaupīti. Tehnika izdalīta, lopi izdalīti. Es toreiz teicu, arī pāris reizi televīzijā uzstājoties, ka vajag pilnsapulces lēmumu. Ja gribi privatizēt šito kūti, tad jāiesniedz lūgums pilnsapulcei. Mēs dosim privatizācijā, bet dosim tādām cilvēkam, par kuru mums ir pārliecība, ka to ganāmpulku saglabās un kaut kas notiksies. Bet to neielika iekšā tai likumā. Likumā bija tā: ja uzraksta iesniegumu, 30 dienu laikā mums jāatdod tā kūts.

Ja vēl uzrakstījis otrais un trešais, tad notiek izsole. Kurš notur cenu, tas dabū. Uz dažiem objektiem bija izsole. Tā tas kolhozs tika nojaukts.

Viens no vetārstiem noprivatizēja trešo fermu. Tur bija 100 šķirnes govīs ar ciltsrakstiem 3 paudzēs. Aizveda visas uz kombinātu.

Mēs vēl tur ar pajām ņēmāmies (Nauda mums bija. Par pajām mēs norēķinājāmies ar

visiem cilvēkiem. Parādā nepalikām), kad jaunā vara sāka nākt kabinetos iekšā. Tā kā krievu filmās rāda – sarkano karogu uzvelk un tā. Zootehniķa kabinets tika atbrīvots – kas nu tur bija paredzēts no jaunās valdes. Un govju ciltskartītes tika izmestas koridorā – apkopējai prom nešanai uz miskasti vai kurinātavu. Sievieši, kas bija kādas govīs noprivatizējuši (bija fermas, kas privatizēja pa 2, pa 3 govīm), rakņājās un meklēja pa to kaudzi savai govij ciltspapīrus. Un labi izdarīja. Viņām uzreiz bija ciltis govīs un tālāk, kad dzima teļi, tad zināja māti, vecomāti un vecvecmāti. Pārējās karfītes nodedzināja.

Bet ciltis zootehniķi mums bija patiešām labi. Pēdējā bija Pušpūre, bet pirms tam arī bija ļoti laba. Aizgāja uz Cēsu rajonu.

Bija kolhozā cūku ferma. Latvijā par valūtu bija iepirkusi 200 cūkas no Beļģijas. Lielas, bekona lielumā. Puse tika vienai paraugsaimniecībai, otra puse – mums. Mēs bijām izcēlušies. Mums bija šķirnes cūkkopība. Braucām ar mašīnām naktī uz civilo lidostu pakal. Tur ar transporta lidmašīnu tās bija atvestas. Pa 10 cūkām dzinām mašīnā un vedām.

To fermu saglabāja. Baumeistare tagad strādā. Prieks skatīties. Ko mēs iesejām, tā sēkla tagad aug. Tad ir tāds apmierinājums, ka ir.

Visādus apbalvojumus darba mūžā esmu saņēmis: ordeni „Goda zīme” un Darba Sarkanā karoga ordeni, ir 2 medaļas. 1990. gadā man piešķīra Nopelniem bagātā lauksaimniecības darbinieka goda nosaukumu. Tas tāds gandarījums par padarīto.

Kad kolhozu izprivatizējām, man bija kapitāldaļa. Kopā ar citiem kapitāldaļu turētājiem noprivatizējām Ķeguma SCO. Galdniecībā kā vadītājs nostrādāju 10 gadus. Strādājām pēc vecām metodēm, kas varbūt nav progresīvas. Kredītus neņēmām.

Tēlnieka Jāņa Karlova darbnīcā Ikšķilē, apskatot represēto pieminekļa metu 1990. gada martā.

TĀDI BIJA LAIKI, UN TĀ BIJA JĀDŽĪVO

Iztikām ar to, kas mums bija. Līdz ar to mēs neatfistījāmies, protams, pietiekami ātri, neieviesām jaunās tehnoloģijas, bet mēs bijām droši, ka mūs nekad nepaliks zem āmura. Kad man palika 70 gadu, pārdevu savas kapitāldaļas un aizgāju pensijā. Mans tēvs arī pensijā aizgāja 70 gadu vecumā.

Tagad dzīvoju mājās. Ir mierīgāk. Kad strādāju saimniecībā, bija diezgan augsta stresa pakāpe. Vairāk kā 20 gadus esmu bijis priekšsēdētājs. Darba organizācijas vadīšana. Viss, kas vajadzīgs ražošanai. Ir strīda momenti. Ir stresa kāpinājumi. Un rezultātā ir arī veselības traucējumi - asinsspiediens, sirds darbība. Pa slimnīcām nācies pagulēt.

Te man ir 8 ha zemes, Anna ņemas ar lopiem. Uzprojektēju piena

māju, par to prieks.

Svētdienās vedu Grāfu uz suņu skolu Mālpilī. Tur abi noskrienamies.

Tāpat jau pāris reizi nedēļā sanāk kur izbaukt. Kaut ko padaru, kaut ko nepadaru. Tā jau tās dienas paiet.

Ko tagad Suntažos varētu pamainīt? Grūti pateikt. Neko strauji te tagad nevar uzlabot. Lai kā tur tai padomju laikā bija, bet mēs visi tikām mācīti jau no mazotnes, no skolas laikiem: ja tu esi vadītājs, tad tev jāskatās, kā ir pārējiem. Tu nedrīksti neko ķert un grābt sev pa priekšu. Tagad tas virziens: vispirms sev.

Ja tā paskatāmies: tā vadība, kas mums šur tur ir, tie taču ir sagrābušies dažādos ceļos visu. Cik viņiem ir mežu zemes, cik viņiem ir citas

zemes, cik viņiem ir visādas citādas lietas! Tie nedomā vairs par iedzīvotājiem kā tādām. Tie lai dzīvo paši, kā redz. Kurš var uzpērties augstāk, tas lai peras. Tas, kurš nevar, nu tad neko.

Tajā laikā, kad te ievēlēja tās pirmās pagasta padomes, ja tie būtu gājuši pa tādu ceļu, domādami par cilvēkiem, tad jau būtu kas savādāk. Bet nedomāja. Domāja citādi.

Ir jānāk jaunai paaudzei ar citādu domāšanu. Enerģiskiem cilvēkiem ar zināšanām. Tādi cilvēki te kaut ko uzsāks. Būs enerģiski, kaut ko ražos. Būs darbavietas, būs nauda, būs kaut kādi ieguldījumi, būs attīstība.

**Ivara Celmiņa stāstījumu
pierakstīja Benita Trasūne**

TIKŠANĀS AR DZEJNIECI MAIJU LAUKMANI

12. septembrī Dzejas dienu ietvaros Suntažu pagasta bibliotēkā bija iespēja tikties ar Maiju Laukmani - pašlaik ražīgāko un lasītāko dzejnieci Latvijā. Ieskatam dažas dzejnieces teiktās atziņas:

Par Dzejas dienām.

To, ko rakstnieks pasaka 297 lappusēs, to dzejniekam no tiem nieka 33 burtiņiem, kas ir latviešu alfabētā, jāsaliek mazumiņā, kurā pateikt kaut ko tādu, kas tevi tā kā uzvilņo. Un, ja tajos vārdos nav pateikts vairāk, kā vārds iespēj, ja ir tikai atskaņoti salikts teksts, tad ne vella nav.

Ir jāmēģina no sevis izdabūt vārdus ārā tā, kā Margarita Gūtmane pateikusi: „Ja vārdi ir labi, tad viņos ir tāda vilkme, kas tevi ierauj iekšā starp rindiņām kaut kur laikā, kura nav. Un nāve atkāpjas. Un nelaiimes atkāpjas uz to brīdi, kad tu esi dzīji bijis ierauts iekšā tekstā. Un tad tu iznāc ārā spēcīgāks!”

Imantam Ziedonim publicistikas grāmatā „Garainis, kas veicina vārīšanos” ir eseja par dzejas lasītājiem un ogu lasītājiem. Ziedonis saka: dzejas lasītāji ir tādi kā ogu lasītāji. Viņi lasa savā groziņā no dzejas vārdus kā tādas ogas.

Un tad ir tā, ka dzejnieks Dzejas dienās nāk pie lasītājiem un pieklaudev, un saka:

Tuk, tuk, tuk,
Man ir sērkokciņš.
Vai tu esi gatavs būt malka?
Tuk, tuk, tuk
Es esmu bite.
Kur ir tava plava?

Tas ir tas Dzejas dienu laiks. Es esmu dzejniece. Esmu gatava jums paiet prefī.

Par dzejas lasīšanu.

Ja dzeja mani uzrunā, savijļņo, sasāpina, paceļ, un es no tās gūstu jaunas sajūtas – manī ir sirds! manī pukst! manī sāp! mana sirds spēj just! – tad dzeja ir padarījusi to, kas tai jāpadara. Tas ir mākslas uzdevums – strādāt uz dvēseli. Strādāt ar dvēseli.

Jūs visi esat stipri, jo lasīt dzeju ir smags darbs. Tas ir varoņīgs darbs – atļaut savu dvēseli savijļņot, sasāpināt.

Ja tu lasi atskaņu dēļ saliktu tekstu, tad ir mazāka piepūle. Es nevaru katru dienu lasīt, piemēram, Uldi Bērziņu, Juri Kunnosu, Amandu Aizpurieti vai Māru Misiņu. Tur vajag būt tādi noskaņai, ka es zinu, ka mani mazliet plēšīs tie vārdi. Tā ir mana pozīcija.

Par dzejas rakstīšanu.

Ieraugu papīru, un manī ir tāds nemiers.

Kolēģi reizēm saka: ai, kā šodien nerakstās. Vajag kādu laimi vai nelaimi. Kādus burbuļus. Es esmu īsta lauciniece. Man nevajag neko - ne liktenīgu pildspalvu, ne īsto papīru, ne būt bēdu sagrauztai, ne izjust sāpes. Es vienkārši rakstu. Es reizēm lūdzu: „Dzejotīši, nu nenāciet pie manis!” Bet viņi nāk. Reizēm nakfī. Tad tumsā pierakstu un mēģinu no rīta kaut ko salasīt, jo nakfī rokraksts ir savādāks kā dienā.

Man negribas būt savā dzejā stiprai un spēcīgai. Man gribas būt jēdzīgai. Protams, ne vienmēr tas izdodas. Tāpat esmu ēnu pilna un neveiksmju un neizdošanās pilna.

Esmu saņēmusies daudz darbu. Es reizēm pabimboju. Ir tik daudz citu lietu, par ko domāt. Pa kuru laiku lai rakstu?

Esmu kultūras darbiniece. Strādāju bērnu bibliotēkā. Vadu Talsos jauniešu Fantāzijas teātri. Ir jādomā, kur dabūt jauniešiem spēlējamo materiālu. Man ir jādara viss no brīža, kad priekšskars ir atvēries, līdz brīdim, kad priekšskars ir jau aizvēries.

Esmu Talsu novada literātu

apvienības vadītāja. Ceturto gadu vadu projektu „Rakstniecības skola Talsos”. Katru otro ceturtdienu aicinām ciemos radošas personības – literatūras kritiķus, rakstniekus, dzejniekus, dramaturģus.

Man gribas būt godīgai pret to, ko man dzīvē lemts darīt – pret vārdiem un pret dzeju. Esmu daudz domājusi par to, kas mēs esam, ko meklējam. Ja manā dzejā būs tikai rāmis un formas meklējumi, vai šo dzeju kāds uzliks uz galda un teiks: „Vai, dieniņ, cik smuki!”?

Esmu daudz rakstījusi bērniem, bet pēdējā laikā kaut kā no bērnu dzejas esju prom. Laikam esmu visu pateikusi, kas man bija jāsaka. Aizeju aizvien vairāk uz jauniešu mazajiem romāniņiem.

Man šķiet ļoti svarīgi runāt ar jauniešiem cilvēkiem par to, kas ir viņos pašos. Kas viņos sāp, kas viņos smeldz, pēc kā viņi ilgojas, kas ar viņiem notiek vai nenotiek.

Es apzinos, ka vajag arī tādas grāmatas, kurās ir fantāzija un spēles elementi, un kalambūri, un muļķības, un ačgārnības. Tas viss pieder pie augšanas ceļa meklējumiem, bet tā rakstīt nav mans uzdevums.

Par to, kā mēs dzīvojam.

Annai Vīķei ir eseju grāmata „Vēstules bez pasta zīmoga.” Tajā ir arī vēstule cilvēkam, kas raksta dzeju. Tajā ir stāsts par Filozofu dāru Japānā. Šajā dārzā ir iestrādāti 15 laukakmeņi, bet ikreiz, kad tos kāds mēģina visus ieraudzīt un saskaitīt, tad izrādās, ka to ir tikai 14. Kad man bija 17 gadu, es šo vēstuli nesapratu, bet tagad pārļasot domāju – cik labi pateikts!

Mēs meklējam. Ilgojamies. Tūlīt būs! Bet atkal kaut kas pazūd. Nekas nav absolūts. Tad, kad tu iebāz kabatā, okupē un domā - visu mūžu tagad būšu laimīgs. Ne vella! Nekas nenotiek. Ir jāmeklē, jārada, jāveido, jāceļ, jāilgojas, jāzaudē, jāizbrien cauri dubļiem, jāuzlido galotnēs, un viss jāšāk atkal no jauna.

Kur vēl labāk var pateikt ne tikai par dzeju, bet arī par to, kā mēs dzīvojam.

**Maijas Laukmanes
stāstījumu apkopojā Benita Trasūne**

MONTESSORI RADOŠĀS DARBNĪCAS

Biedrība „Montessori ABC” apakšprojekta „Prieks kopā mācīties!” ietvaros laika posmā no 2011.gada 7.maija līdz 10.septembrim sarīkoja bērniem piecas Montessori darbnīcas, ko finansiāli atbalstīja Latvijas un Šveices sadarbības programmas grantu shēma „NVO fonds” ar Sabiedrības integrācijas fonda starpniecību. Projektu ar līdzfinansējumu atbalstīja arī Suntažu pagasta padome.

Kopumā darbnīcās iesaistījās vairāk nekā simts Suntažu un Lauberes pagasta bērni, uz katru darbnīcu sapulcinot vidēji piecdesmit bērnus.

Bērni ar prieku un aizrautību iesaistījās dažādās darbnīcu aktivitātēs un radošajās nodarbēs.

Īpaši gribas izcelt pēdējās darbnīcas „Mākslai pa pēdām” laikā notikušās aktivitātes. Šajā darbnīcā bērniem bija iespēja uzzināt, kā un no kādiem materiāliem var radīt mākslas darbus. Protams, dalībniekiem arī pašiem bija iespēja radoši darboties. Bērni varēja no māla veidot savas figūras klasicisma manierē un uzzināt, kā no ģipša formām top figūras. Filcējot katrs varēja radīt savu versiju par kādu no impresionista Kloda Monē mākslas darbiem. Bērni varēja uzzināt interesantu informāciju par Leonardo da Vinči izgudrojumiem un mākslas darbiem, kā arī pamēģināt pabeigt kādu no mākslinieka slavenajām skicēm. Kubisma stacijā bērni veidoja savas komandas kopējo mākslas darbu no dažādām ģeometriskām figūrām, kā rezultātā tapa darbi, kuriem paši autori deva šādus nosaukumus: „Māja ar seju”, „Jocīgā zvaigžņu čupa”, „Siena”, „Jampadracis” un „Čiki briki”.

Ko par radošo procesu ir teikusi Marija Montesori?

Viņa par to ir sarakstījusi grāmatu „Radošais bērns” (The Absorbent Mind). Šīs grāmatas centrā atrodas bērna radošā procesa attīstība, kurš šo procesu veic ciešā sadarbībā ar apkārtni. Cilvēkbērns piedzimst bez kultūras attieksmē, tādēļ viņam ir vajadzīgi citi cilvēki, lai apgūtu kultūru. Bērnā jau kopš mazotnes ir jādod iespēja vērot, klausīties un piedalīties savas ģimenes un sabiedrības kultūras norisēs. Tās absorbējot, bērns veic pirmos soļus uz cilvēka attīstību un vienlaikus rada pamatu tam, lai piedalītos savā laika kultūras vērtību apritē. Tādēļ sniegsim iespēju saviem bērniem vērot, izziņāt un pētīt labus piemērus no pagātnes un tagadnes, lai pēc gadiem par tādiem kļūtu arī viņi paši!

Liels paldies visiem projekta atbalstītājiem!

Teksts un foto Agnese Zviedre

BŪVVALDES ZIŅOJUMS

Par saņemtajiem būvniecības iesniegumiem - uzskaites kartēm būvniecībai Suntažu pagastā augusta mēnesī.

29.08.2011. AS "Sadales tīkls" - pilnvarotā SIA "ECU Ķegums" 0,4 kv tīkla Z-6013-10 rekonstrukcija nekustamajā īpašumā "Suntažu poligons";

29.08.2011. AS "Sadales tīkls" - pilnvarotā SIA "ECU Ķegums" T-Z-6019-3 rekonstrukcija nekustamajā īpašumā "Eglāji".

Atbalstīt būvniecības ieceri un izsniegt plānošanas un arhitektūras uzdevumu.

PASĀKUMI SUNTAŽU KULTŪRAS NAMĀ OKTOBRĪ

1.10 no plkst. 9.00 estrādes parkā **Rudens gadatirgus**. Tirgošanās pēc vispārējiem tirgus noteikumiem un pašvaldības noteiktās tirgus maksas.

11.00 - Mālpils līnijdeju grupas "Priecīgā līnija" radošā stunda.

1.10 plkst.21.00 kultūras namā **Rudens balle** ar grupu JŪRKANT. Ieeja Ls 5.-
No **6.10** kultūras namā **Suntažu Mākslas skolas diplomdarbu izstāde**.

7.10 plkst. 19.00 **humorīgi muzikāls horoskopisks smējiens**. (Lielie smējēji G.Pilsums, B.Libauers, Z.Neimanis un piedziedās N.Matvejevs) Dziedami horoskopi, aforismi, domgraudīni, feļetoni, dialogi, aņuki. Ieeja Ls 2.-(pašdarbniekiem ieeja brīva) un kultūras nama **pašdarbības kolektīvu sezonas atklāšana** - atkaltikšanās pēc koncerta. Gaidām visus esošos un jaunus dalībniekus visos kultūras nama kolektīvos. (pašdarbniekiem un vadītājiem ierašanās obligāti vēlama un ļoti ieteicama).

8.10 Amatierteātra "**Sauja**" izbraukuma izrāde **Bēnē**.

14.10 plkst.19.00 **Kino punkts** Suntažos. Latviešu spēlfilma **Medības**. Ieeja 1 vai vairāki santīmi...

22.10 plkst.22.00 **Disenīte**.

23.10 plkst.10.00 kolektīvs izbraukums uz JRT izrādi **Otello**.

PENSIONĀRU EKSKURSIJA

Pensionāru ekskursija 14. septembrī, piedalījās 49 braucēji.

Ekskursijas maršruts: Suntaži - Lēdurgas lielo dzērveņu saimniecība Lau-gas purvā (Pr. A. špata stāstījums, izgājiens purvā pie dzērvenēm, mehanizētā dzērveņu lasīšana un saimniecības daudzveidīgās produkcijas degustācija), Lēdurgas Ev.luī. baznīcas apskate un vēsture, G.Merķeļa pieminekļi, Igates pils un apkārtnes apskate, Limbaži caurbraucot, F.Bārdas memoriālais muzejs, viesošanās pie vīna meistara Džona Brauna un dažādu vīnu degustācija, Alo-ja caurbraucot, Ungurpils bioloģiskā saimniecība Lejnīki (ārstniecības augi un netradicionāli ogu krūmi, karsta tēja un produkcijas degustācija), Aināži caur-braucot un akmeņainā jūrmala, Vitrupes bangojošā jūra un vējš, Carnikavas individuālais nēģu pārstrādes uzņēmums KRUPIS (vakara kafija un gardi nēģi), - beidzot tumsa un mājas.

Teksts un foto Dzidra Sproģe

es piedalīšos katrā saullēktā
kurš mani sauks lai piedalos
lai esmu
un katrā saulrietā gaišs prieka stars
kāps sajūtās un ļaus
lai līdzī nesu

es nesīšu es neatstumšu nē
nevienu staru
kurš virs manis staros
un tad kad ēnas kāps – tas tikai nieks:
pār mani gaisma stāvēs
lielos baros

/Maija Laukmane/

**SVEICAM
VISUS SEPTEMBRA JUBILĀRUS,**

bet jo īpaši

70 gados

Arni Bleiju

75 gados

Annu Ķīsiņi

Nadeždu Rublāni

80 gados

Edgaru Irbenu

90 gados

Ilgu Sproģi

Paldies
ekskursijas organizatorei
un vadītājai
Dzidrai Sproģei
par pozitīvu emociju
piepildīto dienu.

Pensionāri

**No 4. oktobra
atsākas aerobikas nodarbības
sievietēm.**

Vingrosim Suntažu
internātpamatskolas sporta
zālē otrdienās plkst. 19.00,
piektdienās plkst. 18.00.
Maksa 1,20 Ls/st. Inga.